

UNIVERSITATEA COOPERATIST-COMERCIALĂ DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris
CZU: 336.64(478)(043.2)

CHIBERCEA-PAZURATI Natalia

**ORIENTĂRI ȘI TENDINȚE DE OPTIMIZARE A
MECANISMULUI DE GESTIUNE A PATRIMONIULUI
ÎNTRINDERILOR SISTEMULUI COOPERĂȚIEI DE
CONSUM DIN REPUBLICA MOLDOVA**

Specialitatea 522.01. *Finanțe*

Autoreferatul tezei de doctor în științe economice

CHIȘINĂU, 2018

Teza a fost elaborată în cadrul catedrei „Finanțe și Bănci”
a Universității Cooperatist-Comerciale din Moldova

Conducător științific:

FUIOR Elena, doctor în științe economice, profesor universitar

Referenți oficiali:

ULIAN Galina, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar

TIMUȘ Angela, doctor în științe economice, conferențiar cercetător

Componenta Consiliului științific specializat:

COBZARI Ludmila, președinte, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar

SANDUȚA Tatiana, secretar științific, doctor în științe economice

PERCIUN Rodica, doctor habilitat în științe economice, conferențiar cercetător

GANEA Victoria, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar

DOGA-MÎRZAC Mariana, doctor habilitat în științe economice, conferențiar universitar

Susținerea tezei va avea loc la 01 februarie 2019, ora 11.00 în ședința Consiliului științific specializat D 37.522.01-02 din cadrul Universității Cooperatist-Comerciale din Moldova, pe adresa: MD-2001, mun. Chișinău, bd. I. Gagarin, 8, Sala Senatului.

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la biblioteca Universității Cooperatist-Comerciale din Moldova, Biblioteca Națională și pe pagina web a ANACEC.

Autoreferatul a fost expediat la 28 decembrie 2018.

Secretar științific

al Consiliului științific specializat,

doctor în științe economice,

SANDUȚA Tatiana

Conducător științific:

doctor în științe economice,

profesor universitar

FUIOR Elena

Autor:

CHIBERCEA-PAZURATI Natalia

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța problemei abordate. Orice organizație este creată pentru a îndeplini o misiune sau o anumită funcție, în cazul întreprinderilor, scopul fundamental al existenței și activității lor este obținerea de performanțe economice. O întreprindere care nu va fi capabilă să furnizeze bunurile și serviciile dorite de consumatori, la prețul la care aceștia consimt să-l achite, mai devreme sau mai târziu, va eșua. În aceste condiții, caracteristicile și calitatea produsului, precum și serviciile asociate acestuia devin componente esențiale ale procesului de comercializare a produsului, performanța întreprinderii fiind definită de mixul: preț, calitate, termene de livrare, facilități de plată și serviciile asociate vânzării produsului. Activitatea este eficientă dacă eforturile – cheltuielile – se compensează din venituri și dacă se obține un excedent, cu profit. Însăși de nivelul acestor rezultate va depinde activitatea întreprinderii pe viitor.

A fi performant înseamnă să faci lucrurile de o manieră mai eficientă decât competitorii tăi, a duce o luptă continuă de îmbunătățire a practicilor și sistemelor manageriale. Considerăm că procesul de optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova impune ca întreprinderile acestui sistem să fie competitive în cadrul sectorului în care funcționează, realizând o eficientizare a proceselor lor ce le asigură continuarea și dezvoltarea activității pe termen lung. Mai mult ca și oricând, în această perioadă în care efectele crizei economice și financiare afectează în mod defavorabil activitatea întreprinderilor, identificarea factorilor generatori de succes și a modalităților de măsurare a acestuia constituie o importanță majoră pentru managementul oricărui agent economic. Studiarea și cunoașterea rezultatelor financiare ale unei întreprinderi sunt importante atât pentru utilizatorii interni cât și pentru cei externi. Pentru cei interni acestea sunt importante în vederea adoptării unor decizii la nivel managerial, cât pentru utilizatorii externi cunoașterea acestora este importantă pentru efectuarea a careva investiții.

Considerăm că în actuala conjunctură, vor supraviețui și vor obține performanțe acele întreprinderi care vor fi capabile să se adapteze cel mai bine la schimbare. În aceste condiții, întreprinderile ce activează în Republica Moldova sunt nevoite să-și adapteze permanent activitatea la restricțiile mediului de afaceri, caracterizat de un înalt grad de competitivitate. Mecanismul de gestiune patrimonială a întreprinderilor trebuie focalizat spre un singur obiectiv: creșterea eficienței individuale și organizaționale prin îmbunătățirea permanentă a competențelor și a parametrilor organizaționali, oferind o valoare superioară propriilor produse și servicii. Principalul obiectiv este acela de a genera și îmbunătăți performanța, ce vizează perfecționarea continuă a tuturor proceselor și activităților ce au loc în cadrul organizației, abordate într-o

manieră evolutivă. În acest context menționăm că pentru a crea o afacere este nevoie de resurse financiare. Se știe că procesul de funcționare a oricărei întreprinderi poartă un caracter ciclic, în care se înfăptuiește atragerea resurselor necesare, unirea lor în procesul de producere, realizarea producției fabricate, mărfurilor achiziționate cu acest scop, prestarea serviciilor și, în final, primirea rezultatelor finale financiare.

Relațiile de finanțare sunt suportul relațiilor de putere sau de influență și urgență, poate fi cauza pierderii autonomiei conducătorilor firmei față de creditorii sau a pierderii controlului proprietarilor actuali față de noii participanți cu fonduri. Întreprinderea care tinde să se dezvolte în condițiile relațiilor de piață, trebuie să poată să-și aprecieze just posibilitățile sale, pornind de la o concepție strategică bine gândită și argumentată.

O întreprindere care își desfășoară activitatea are nevoie, la diferite etape de dezvoltare, să știe unde se află din punct de vedere al forței sale financiare față de ținta pe care și-a propus-o, față de un punct de reper din trecut, față de un concurent de aceeași mărime acționând în același mediu economic. Analiza situației financiare a întreprinderii reprezintă un instrument eficient de constatare a stării de „sănătate” a acesteia la un moment dat și de evaluare a perspectivelor lor de dezvoltare. În baza rezultatelor obținute în urma analizei situațiilor financiare, pot fi depistate rezervele interne de sporire a eficienței funcționării întreprinderii, care în procesul activităților desfășurate se realizează prin elaborarea unor măsuri concrete, ce asigură sporirea rezultatelor financiare, a indicatorilor rentabilității producției, stabilității financiare, capacității de plată și credibilității întreprinderii, și în general, favorizează procesul de optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului său.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificare a problemelor de cercetare. Luând în considerație complexitatea temei de cercetare, la realizarea tezei de doctor în științe economice au fost utilizate lucrările diferitor savanți autohtoni și din străinătate. Sub acest aspect, au fost studiate rezultatele cercetărilor, aferente procesului de optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova. Astfel, au fost analizate lucrările diverșilor savanți din străinătate, precum ar fi: Pierre F., Ramage P., Sandor D., Brezeanu P., Toma M., Tabără N., Horomnea E., Stănescu C., Ișfănescu A., Băicuși A., Popa A., Dăneț A., Балабанов И., Тренев Н., Фомин Я., Ковалев В., și alții. De asemenea, un interes deosebit îl constituie conceptele și ideile expuse în lucrările economiștilor autohtoni: Cobzari L., Ulian G., Fuior E., Sanduța T., Țiriulnicova N., Paladi V., Cușnir C., Ganea V., Erhan L., etc.

Problema științifică importantă soluționată în teză constă în fundamentarea științifică și metodologică a procesului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor cooperăției de consum, în

vederea determinării tendințelor de optimizare a acestui mecanism la nivelul sistemului cooperatist din Republica Moldova.

Scopul lucrării constă în dezvoltarea abordărilor teoretice, metodologice și practice de gestionare a patrimoniului întreprinderilor cooperăției de consum prin evaluarea potențialului patrimonial al întreprinderilor acestui sistem, precum și elaborarea recomandărilor orientate spre optimizarea mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor cooperăției de consum din Republica Moldova.

Pentru realizarea acestui scop, vom urmări îndeplinirea următoarelor **obiective**:

- ✓ determinarea conceptuală a particularităților de funcționare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderii în cadrul economiei contemporane;
- ✓ cercetarea problemelor care influențează dezvoltarea ascendentă a mecanismului de gestiune a patrimoniului entităților cooperăției de consum;
- ✓ estimarea în dinamică a evoluției patrimoniului și studiul stării financiare a cooperăției de consum, cât și al anumitor unități din sistemul dat;
- ✓ evaluarea în baza combinării de variabile (modelare matematică) a sănătății financiare a entității economice din sistemul cooperăției de consum;
- ✓ elaborarea recomandărilor de perfecționare și optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperăției de consum al RM.

Obiectul cercetării este reprezentat prin sistemul cooperăției de consum din Republica Moldova, întreprinderile și organizațiile cooperatiste, Uniunea Cooperativelor de Consum din or. Srășeni, Universalcoop din Anenii Noi, Ucoop din or. Florești.

Noutatea și originalitatea științifică a lucrării cuprinde următoarele elemente:

- ✚ dezvoltarea și aprofundarea conceptelor de „mecanism de gestiune”, „patrimoniul întreprinderii” și „gestiunea patrimoniului întreprinderii cooperatiste” în baza cercetărilor existente la moment;
- ✚ identificarea, sistematizarea și argumentarea factorilor de influență asupra mecanismului de gestiune a potențialului patrimonial al entităților cooperăției de consum;
- ✚ argumentarea și dezvoltarea procesului de monitorizare a echilibrului financiar în cadrul entităților cooperăției de consum din republică;
- ✚ elaborarea mecanismului de evaluare a potențialului patrimonial al entităților cooperăției de consum din țară;
- ✚ identificarea și aplicarea instrumentarului econometric în vederea determinării sănătății financiare a entității economice din sistemul cooperăției de consum din republică;

✚ elaborarea recomandărilor de optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor în scopul menținerii stabilității financiare în sistemul cooperăției de consum, în particular, și a echilibrului financiar a activității economiei naționale, în general.

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă a tezei. Investigațiile efectuate atrag după sine posibilitatea dezvoltării, optimizării și menținerii stabilității economice a entităților din sistemul cooperatist al Republicii Moldova, iar recomandările permit:

- formularea propunerilor aferente necesității perfecționării mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderii;

- compararea evoluției activelor disponibile în concordanță cu dinamica veniturilor pentru determinarea eficienței folosirii patrimoniului existent;

- utilizarea setului de indicatori ce caracterizează gradul de îndatorare, a stabilității și autonomiei financiare în cadrul sistemului cooperăției în scopul optimizării mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderii;

- diagnosticarea activității economico-financiare prin măsurarea performanțelor activităților întreprinderii pentru a găsi soluții ca aceasta să devină competitivă;

- aplicarea sistemului de calcul al rentabilității întreprinderilor din sistemul cooperăției de consum în scopul determinării gradului dezvoltării întreprinderii pe viitor.

Aprobarea și implementarea rezultatelor științifice. Ideile principale și rezultatele de bază ale tezei au fost prezentate și raportate la diverse conferințe științifico-practice, seminariile și forumurile internaționale. Rezultatele cercetării au fost raportate la 5 conferințe internaționale practico-științifice. La tematica studiului de disertație sunt publicate 8 lucrări științifice cu volum total de 4,23 c. a. Elaborările metodologice și recomandările practice aferente optimizării mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperăției de consum au fost recepționate și implementate de către Uniunea Centrală a Cooperativelor de Consum din Republica Moldova „MOLDCOOP” și uniunilor teritoriale Universal Coop din or. Anenii Noi, UCOOP din or. Florești, URECOOP din or. Strășeni. Aplicarea recomandărilor și metodologia propusă pot constitui un reper pentru instituțiile din sistemul cooperatist și cel financiar, precum și în completarea cursurilor universitare și postuniversitare la disciplinele de specialitate.

Structura și conținutul lucrării. Conform scopului și obiectivelor stabilite în teza de doctorat, aceasta este concepută cu următoarea structură: adnotare, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie, anexe, declarația privind asumarea răspunderii, curriculum vitae.

În compartimentul *Introducere*, a fost redată și argumentată actualitatea, importanța, necesitatea și gradul de studiere ale temei de cercetare. A fost formulat scopul cercetării și stabilite

obiectivele tezei, s-a determinat suportul teoretico-metodologic, suportul informațional. Au fost expuse elementele care formează noutatea științifică, semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării, a fost descris în formă succintă conținutul tezei, aprobarea și implementarea rezultatelor cercetării, gradul de studiere a temei de cercetare, cuvinte-cheie.

În Capitolul unu al tezei de doctorat cu titlul *„Repere teoretico-conceptuale referitor la mecanismul gestiunii patrimoniului entităților economice din sistemul cooperăției de consum”* se conțin abordări teoretico-conceptuale privind noțiunea de mecanism de gestiune a patrimoniului întreprinderilor, principiile de funcționare, impactul asupra dezvoltării economice, conținutul, structura. Se atrage atenția asupra determinării și studierii problemelor și factorilor de influență asupra mecanismului de gestiune a patrimoniului entităților economice din sistemul cooperăției de consum. Sunt redate metodele factoriale utilizate de diverse școli economice și argumentată necesitatea efectuării unei analize mai ample pentru diagnosticarea structurii patrimoniale a întreprinderii. S-a făcut încercarea de a demonstra că întreprinderile cu deficiențe financiare tind să interpreteze greșit fluxurile sale financiare. Tot în capitolul dat este menționată experiența mondială în domeniul determinării sistemului de indicatori pentru diagnosticarea structurii financiare a întreprinderii.

Capitolul doi cu titlul *„Estimarea activității economico-financiare a întreprinderilor cooperăției de consum din Republica Moldova”* conține un studiu detaliat referitor la evaluarea potențialului patrimonial entităților economice din sistemul cooperăției de consum a Republicii Moldova. Urmărirea în dinamică a evoluției patrimoniului și studiul stării financiare a cooperăției de consum, cât și al unităților din sistem este efectuată în baza bilanțului consolidat și în baza informației financiare a Uniunii Centrale a Cooperativelor de Consum din Republica Moldova „MOLDCOOP” și uniunilor teritoriale Universal Coop din or. Anenii Noi, UCOOP din or. Florești, URECOOP din or. Strășeni. Estimând starea financiară a sistemului cooperăției de consum, a fost apreciată competitivitatea entităților economice din cooperăția de consum, potențialul ei în parteneriatul de afaceri, gradul de asigurare cu resurse financiare necesare pentru funcționarea normală și utilizarea lor eficientă, relațiile financiare cu partenerii, lichiditatea și stabilitatea entităților sistemului cooperatist.

Capitolul trei cu denumirea *„Optimizarea mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova”*, vine cu argumentări științifice directe referitoare la elaborarea modelului de eficientizare a gestionării optime a patrimoniului întreprinderilor din sistemul cooperăției de consum din republică, argumentează din punct de vedere metodologic și practic variantele reale de determinare a posibilităților menținere a stabilității financiar-patrimoniale a întreprinderilor din sistemul cooperăției de consum.

În compartimentul *Concluzii generale și recomandări* este redată sinteza rezultatelor cercetărilor efectuate care, în opinia autorului, vor contribui la fundamentarea științifică a direcțiilor de optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova.

Suportul metodologic și informațional al cercetării îl constituie conceptele de bază ale teoriei financiare și economice, actele legislative ale Republicii Moldova și actele normative elaborate și adoptate de organele competente din domeniu, Programului național de dezvoltare a cooperăției de consum pentru anii 2013-2015, Strategia de dezvoltare a întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012-2020, Strategia de dezvoltare a comerțului interior în Republica Moldova pentru anii 2014-2020, prioritățile de dezvoltare social-economică a Republicii Moldova stabilite în strategii și programe naționale, Planul de acțiuni Republica Moldova – UE.

Suportul informațional este constituit din datele statistice oferite de Biroul Național de Statistică, precum și informația financiară a Uniunii Centrale a Cooperativelor de Consum din Republica Moldova „MOLDCOOP” și uniunilor teritoriale Universal Coop din or. Anenii Noi, UCOOP din or. Florești, URECOOP din or. Strășeni.

Suportul metodologic al tezei conține diverse metode, procedee și instrumente de cunoaștere științifică a proceselor economice, precum: abstracția științifică; clasificarea și compararea datelor; analiza și sinteza; gruparea și clasificarea; inducția și deducția; metoda tabelară și grafică; metoda modelării economico-matematice; metoda investigării evolutive a evenimentelor și fenomenelor cercetate; etc. Aplicarea acestor metode a permis efectuarea unei analize aprofundate a problemelor studiate. Cercetările realizate au contribuit la crearea unor elemente metodologice noi pentru continuarea investigațiilor științifice ulterioare din domeniu.

Cuvintele-cheie: mecanism de gestiune, evaluarea financiară, patrimoniul întreprinderii, cooperăția de consum, diagnostic financiar, întreprindere cooperatistă, organizația cooperatistă, plan financiar, sistemul de control, etc.

CONȚINUTUL TEZEI

Capitolul 1 „Repere teoretico-conceptuale referitor la mecanismul gestiunii patrimoniului entităților economice din sistemul cooperăției de consum” conține sinteza fundamentelor teoretico-conceptuale privind mecanismul de gestiune a patrimoniului întreprinderilor, principiile de funcționare, impactul asupra dezvoltării economice, conținutul, structura și analiza situației din domeniul de cercetare.

Totalitatea proprietăților deținute de o entitate economică este una dintre cele mai importante categorii de gestiune financiară, ale căror aspecte teoretice nu sunt încă studiate în mod

cuprinzător și cu o profunzime suficientă în lucrările economiștilor contemporani. Studiind aspectul istoric al dezvoltării conceptelor cu referire la gestiunea financiară și clasificărilor activelor, putem confirma că relevanța acestei probleme pentru întreprinderi este incontestabilă. Acest lucru se explică prin faptul că, pe de o parte, este necesară o structurare profundă a patrimoniului întreprinderii, iar în al doilea rând, necesitatea unei analize detaliate impune o estimare conceptuală clară a structurii patrimoniului întreprinderii și a mecanismului gestionării acesteia. În acest sens, justificăm necesitatea cercetării noastre în cadrul tezei de doctorat. Or, dezvoltarea sistemelor și mecanismelor de gestionare a patrimoniului unei întreprinderi necesită aprofundarea studiilor teoretice ale acestei categorii economice și, în primul rând, o revizuire cuprinzătoare a caracteristicilor sale esențiale.

În prezent în literatura de specialitate pot fi întâlnite mai multe definiții a noțiunii de patrimoniu. Abordarea noțiunii de patrimoniu se identifică în câteva teorii, care au apărut odată cu consolidarea din punct de vedere științific de reprezentanți ai gândirii economice.

Deci teoriile elaborate în legătură cu patrimoniu se pot grupa astfel:

- teorii economice potrivit cărora patrimoniu este format dintr-o mulțime de bunuri economice pe care agenții economici le folosesc pentru organizarea activităților lor în domeniul producției și al circulației;

- teorii juridice, potrivit cărora patrimoniu este reprezentat de totalitatea drepturilor și obligațiilor pe care le au deținătorii de bunuri economice;

- teorii economico-juridice care nu infirmă teoriile anterioare, dar înlătură caracterul lor unilateral. Aceste teorii susțin că patrimoniu este un ansamblu de bunuri economice deținute de persoane fizice sau juridice utilizate pentru organizarea de activități economice în sfera producției și prestărilor de servicii, a cărui dinamică generează drepturi și obligații pentru titular.

Desigur, aceste surse nu oferă un sens integral conceptului de patrimoniu, deci, urmează să examinăm conceptul de patrimoniu din prisma literaturii de specialitate. Potrivit lui Nicolae Balteș [5, p. 223], noțiunea de patrimoniu este definită ca „ansamblul bunurilor, drepturilor și obligațiilor ce caracterizează situația unei entități la un moment dat”. Ca o completare la această definiție este și tratarea noțiunii de patrimoniu de către cercetătorul român Spătaru Liviu care susține că patrimoniu cuprinde totalitatea drepturilor și obligațiilor care pot fi exprimate în bani, care aparțin unei persoane fizice sau juridice ale cărei nevoi le satisface, precum și totalitatea bunurilor la care se referă. De asemenea același autor consideră că pentru întreprindere patrimoniu reprezintă activele negrevate de datorii sau averea acționarilor stabilită pe baza bilanțului patrimonial [96].

Sintetizând viziunile cercetătorilor din domeniu asupra noțiunii de patrimoniu, definim patrimoniul în felul următor: *patrimoniul este o entitate juridică distinctă, care reprezintă: (i) totalitatea sau universalitatea drepturilor patrimoniale și obligațiilor care aparțin unei persoane; (ii) totalitatea bunurilor aflate în proprietatea agentului economic pe care acesta o mobilizează pentru a-și atinge obiectivele lucrative; (iii) totalitatea drepturilor și obligațiilor patrimoniale aparținând unei persoane fizice sau juridice determinate, privite ca o sumă de valori active și pasive, strâns legate între ele.*

În concluzie, patrimoniul entității reprezintă ansamblul bunurilor economice de care dispune și a surselor de procurare ale acestora. Situația patrimoniului, la un moment dat, se regăsește în bilanț sub forma de activ și pasiv. Bilanțul a pătruns în lumea teoriei și practicii economice în expresie bănească, ca un model de sintetizare a relațiilor de echilibru dintre activul și pasivul patrimoniului. Privit în totalitatea și structuralitatea sa, funcția de bază fiind aceea de stabilire a situației patrimoniului.

Astfel, putem generaliza că bilanțul este un document contabil de sinteză, care reprezintă bunurile economice, drepturile și obligațiile întreprinderilor la încheierea exercițiului și furnizează doar o imagine la un moment dat de timp, o fotografiere a patrimoniului entității ce se modifică în mod continuu.

În urma analizei acestui subiect putem concluziona că *patrimoniul entității cooperatiste este elementul de bază a acesteia, prin faptul că întruchipează imaginea întreprinderii, reprezentând ansamblul bunurilor corporale și necorporale, al drepturilor și obligațiilor ce caracterizează situația unei entități patrimoniale la un moment dat.*

Deci, analiza patrimoniului urmărește reflectarea raporturilor dintre elementele patrimoniale și mutațiile care au loc în cadrul resurselor și utilizărilor permanente și curente. Acesta evidențiază faptul că analiza se efectuează din două puncte de vedere: analiza structurii pasivului și analiza structurii activului. Dacă să intrăm în esența acestor analize, atunci analiza structurii pasivului exprimă aprecierea principalelor strategii și politici financiare ale entității, privind modul de formare a resurselor financiare. Analiza structurii activului urmărește modul de formare a patrimoniului concret – real, modul de grupare pe termene a utilizatorilor de resurse financiare și gradul de lichiditate a acestor elemente. În final, analiza structurii patrimoniului vizează după părerea tuturor autorilor analiza activului și pasivului întreprinderii.

În continuare vom da o apreciere capitalului întreprinderii, astfel că în majoritatea surselor bibliografice capitalul întreprinderii este tipizat conform apartenenței și poate fi clasificat în: capital propriu și capital împrumutat. Conform altor tipuri de clasificare, capitalul poate fi divizat în capital fix și capital curent, capital pe termen scurt și pe termen lung, etc. (vezi fig. 1.)

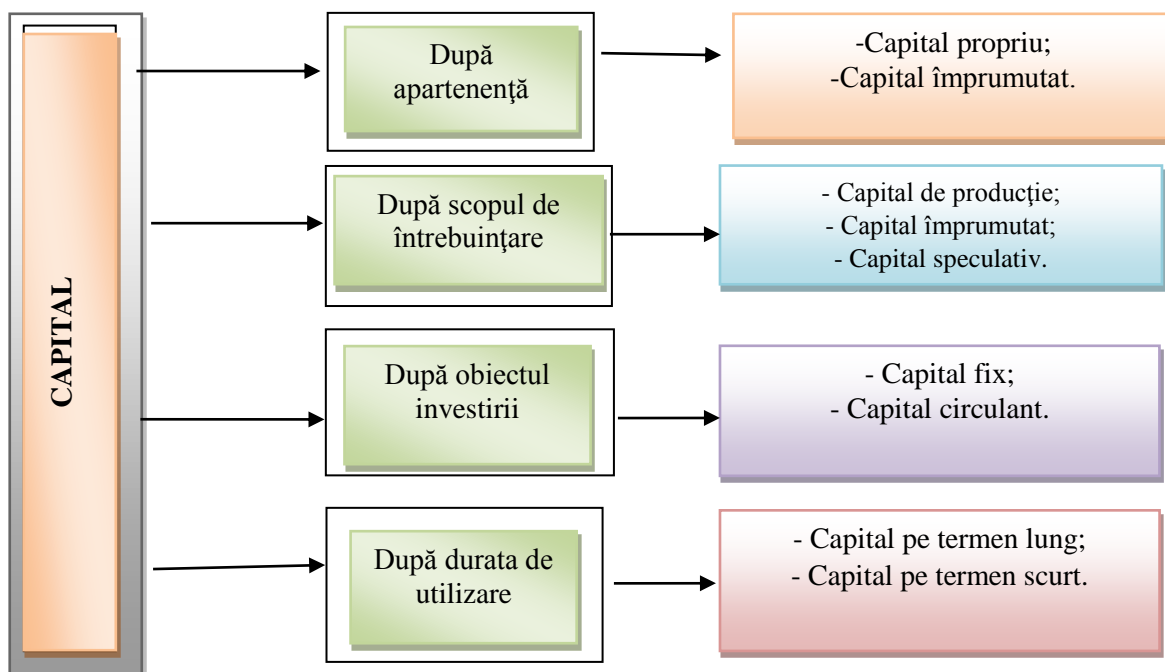

Figura 1. Criterii de clasificare a capitalului

Sursa: Elaborat de autor

Cu referire la patrimoniul entității economice, inclusiv a întreprinderilor sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova putem concluda că acesta include totalitatea valorică transmisă în volumul capitalului social de către asociați. Prin urmare, valoarea unei întreprinderi din cooperăția de consum poate fi măsurată în funcție de mărimea patrimoniului său material, dar subzistă de asemenea și în capacitatea de a dobândi, genera și distribui resursele intangibile. Pentru determinarea eficienței activității întreprinderii e necesar de efectuat o evaluare și analiză temeinică.

Capitolul doi „Estimarea activității economico-financiare a întreprinderilor cooperăției de consum din Republica Moldova” conține un studiu detaliat referitor la evaluarea potențialului patrimonial entităților economice din sistemul cooperăției de consum a Republicii Moldova. Urmărirea în dinamică a evoluției patrimoniului și studiul stării financiare a cooperăției de consum, cât și al unităților din sistem este efectuată în baza bilanțului consolidat și în baza informației financiare a Uniunii Centrale a Cooperativelor de Consum din Republica Moldova „MOLDCOOP” și uniunilor teritoriale UniversalCoop din or. Anenii Noi, UCOOP din or. Florești, URECOOP din or. Strășeni. Estimând starea financiară a sistemului cooperăției de consum, apreciem capacitatea de concurență a cooperăției de consum, potențialul ei în parteneriatul de afaceri, gradul de asigurare cu resurse financiare necesare pentru funcționarea normală și utilizarea lor eficientă, relațiile financiare cu partenerii, lichiditatea și stabilitatea entităților sistemului cooperatist. Analiza patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperăției de consum o vom începe

cu studierea activului al întreprinderii și vom studia influența factorilor. Rezultatele obținute vor fi prezentate în tabelul 1.

Tabelul 1. Structura activelor sistemului cooperăției de consum în perioada 2010-2015,

Anii	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Indicatori (%)						
1.Active imobilizate	72,19	71,02	71,06	70,62	69,32	68,63
Active nemateriale	0,07	0,07	0,07	0,17	0,17	0,22
Activele materiale pe termen lung	70,12	68,68	69,85	69,20	68,10	64,84
Activele financiare pe termen lung	2,00	2,27	1,14	1,25	1,05	3,56
Alte active imobilizate	0,003	0,002	0,002	0,001	0,001	0,009
2.Active circulante	27,81	28,98	28,94	29,38	30,68	31,37
Stocuri de mărfuri și materiale	17,62	18,17	17,43	18,52	19,09	19,61
Creanțe pe termen scurt	6,28	6,75	6,28	5,89	6,07	6,02
Investiții pe termen scurt	1,97	1,65	2,64	2,63	3,15	3,00
Mijloace bănești	1,74	2,18	2,41	2,14	2,01	2,49
Alte active pe termen scurt	0,20	0,25	0,18	0,20	0,36	0,24
Total Activ	100	100	100	100	100	100

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor din rapoartele financiare

Pe parcursul anilor de activitate a fost modificată structura activelor sistemului cooperăției de consum prin diminuarea ponderii activelor imobilizate în activul bilanțului cu 3,56 puncte procentuale în anul 2015 față de anul 2010 și majorarea ponderii activelor circulante până la 31,37 la sută în anul 2015. Astfel, în acest context subliniem că ratele de structură ale surselor de finanțare ale întreprinderii analizează importanța relativă și evoluția în timp a diverselor surse de finanțare pe care firma le utilizează.

Orice întreprindere este supusa unor riscuri financiare, dar cel mai important este riscul de faliment generat de insolvabilitate și de aceea menținerea solvabilității asigură supraviețuirea întreprinderii. Solvabilitatea reprezintă capacitatea întreprinderii de a-și onora obligațiile sale de plată pe o anumită perioadă de timp și de a-și asigura astfel echilibrul financiar. Starea de insolvabilitate poate avea repercusiuni asupra modului de funcționare al întreprinderii cum ar fi: pierderea unei părți a patrimoniului de către debitorul falimentar, lichidarea și dispariția entității.

Cu referire la analiza ratelor de structură ale pasivului, aceasta are drept unul din obiectivele sale de bază evaluarea surselor de formare a mijloacelor valorice în dependență de factorul timp. Aici, trebuie să spunem că ratele care descriu structura pasivului ilustrează clar componenta resurselor disponibile în cadrul entității economice și pot argumenta politica de finanțare bazată pe resursele de care poate beneficia entitatea în condiții favorabile. Acești indicatori facilitează aprecierea autonomiei financiare și, deci, putem identifica pentru entitățile cercetate, ratele descrise anterior.

Astfel, indicatorul *rata stabilității financiare*, denotă contribuția surselor aflate la dispoziția entității economice pe o perioadă mai mare de 1 an la acoperirea mijloacelor acestea (vezi figura 2.).

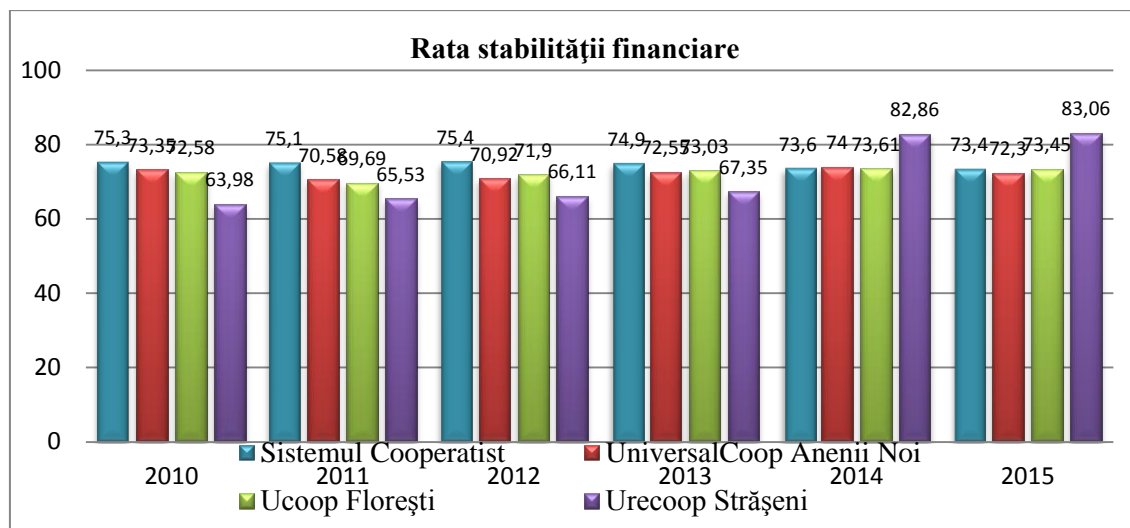

Figura 2. Rata stabilității financiare

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor cooperăției de consum

Pentru eficientizarea situației financiare în cadrul entităților analizate, este necesar de identificat factorii care au o influență negativă asupra acestora. Pornind de la analiza patrimoniului entității, observăm că din punct de vedere al ratelor de structură a activului care reflectă utilizarea, termenul și gradul de lichiditate al elementelor patrimoniale, se poate spune că entitățile sistemului cooperăției de consum prezintă o structură echilibrată a activelor imobilizate cu efecte benefice, structură ce se află în creștere pe anumite perioade.

În baza cercetărilor efectuate, putem concluziona că indicatorii principali ai capacității de plată și stabilității financiare servesc indicatorii lichidității, exprimați prin lichiditatea absolută, lichiditatea generală și lichiditatea intermediară. Lichiditatea măsoară aptitudinea întreprinderii de a față obligațiilor pe termen scurt și reflectă capacitatea de a transforma rapid activele circulante în disponibilități fiind strâns legată de modul în care conducerea gestionează capitalul de lucru. Lichiditatea se referă la proprietatea elementelor patrimoniale de a se transforma în bani, aceasta putând fi și un criteriu de grupare a posturilor în bilanț.

Unii cercetători susțin că orice întreprindere este supusa unor riscuri financiare, dar cel mai important este riscul de faliment generat de insolvabilitate și de aceea menținerea solvabilității asigură supraviețuirea întreprinderii. Solvabilitatea reprezintă capacitatea întreprinderii de a-și onora obligațiile sale de plată pe o anumită perioadă de timp și de a-și asigura astfel echilibrul financiar. În cazul cercetării noastre, calculul acestor indicatori este prezentat în figura următoare:

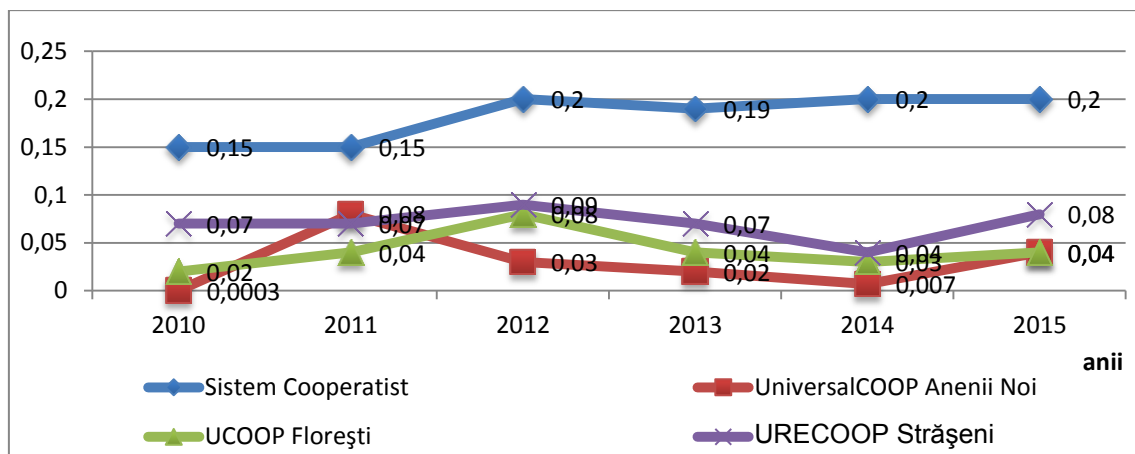

Fig. 3. Dinamica indicatorilor lichidității absolute în sistemul cooperatist și entitățile din sistemul cooperăției de consum
 Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor cooperăției de consum

Analizând indicatorii lichidității, menționăm o stabilitate a indicatorilor menționați dar sub mărimea optimă determinată și stabilită de savanții. Având în vedere diversitatea domeniilor de activitate în cadrul sistemului cooperăției de consum și multitudinea întreprinderilor și organizațiilor cooperatiste putem concluziona că mărime indicatorilor lichidității este la un nivel satisfăcător în întregime pe sistem.

Rentabilitatea activelor este unul dintre indicatorii principali de rentabilitate ai unei entități, și măsoară eficiența utilizării activelor, din punctul de vedere al profitului obținut și arată câți lei aduce sub formă de profit un leu investit în active. Dacă în cazul rotației activelor totale este vorba de câți lei de vânzări se obțin de pe urma unui leu de active, rentabilitatea activelor arată câți lei aduce sub formă de profit un leu investit în active. Se poate spune ca este un indicator mai important și mai complet, pentru că scopul final al oricărei afaceri este obținerea de profit (vezi figura 4.).

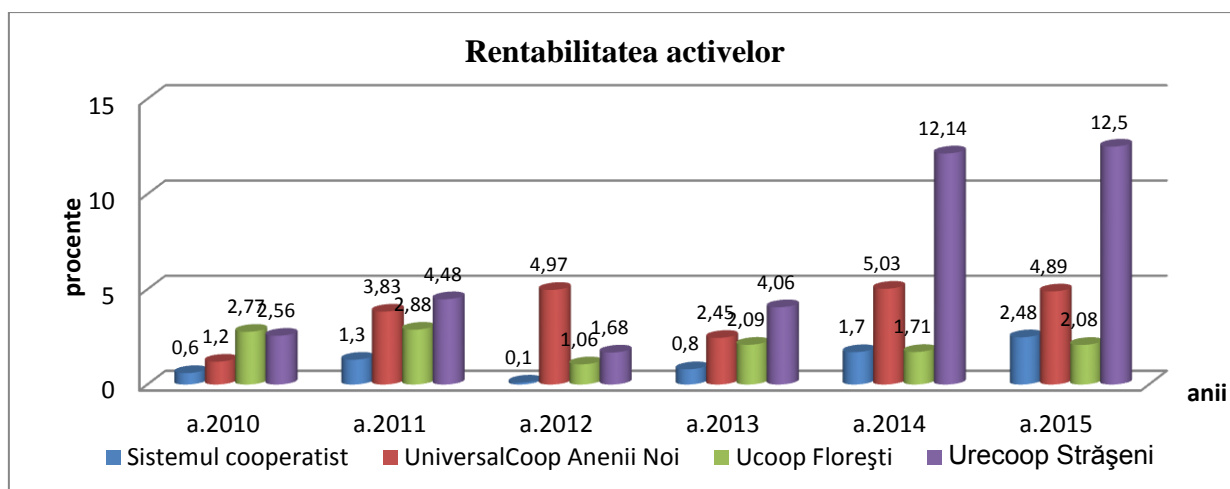

Fig. 4. Rentabilitatea activelor în sistemul cooperatist, în procente
 Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor cooperăției de consum

Folosind această descompunere se pot trage concluzii și se pot lua măsuri atunci, când se dorește maximizarea rentabilității activelor. Având în vedere situația financiară a entităților cooperatiste, și anume indicatorii profitabilității, capitalului permanent și propriu, putem determina rentabilitatea economică și financiară, ca factori determinați ai eficienței utilizării mijloacelor materiale și financiare ale întreprinderii, prevăzute în vederea desfășurării activității sale și capacității întreprinderii de a utiliza capitalul propriu sau de a realiza profit net prin capitalurile proprii angajate în activitatea sa. Eficienta capitalului investit, a tuturor resurselor materiale, financiare implicate în activitatea întreprinderii, sunt prezentate prin rata rentabilității economice. Această rată este independentă de mecanismul de finanțare, de impactul activității extraordinare cât și de politica fiscală. Rentabilitatea economică surprinde eficiența mijloacelor materiale și financiare alocate pentru desfășurarea activității unei întreprinderi.

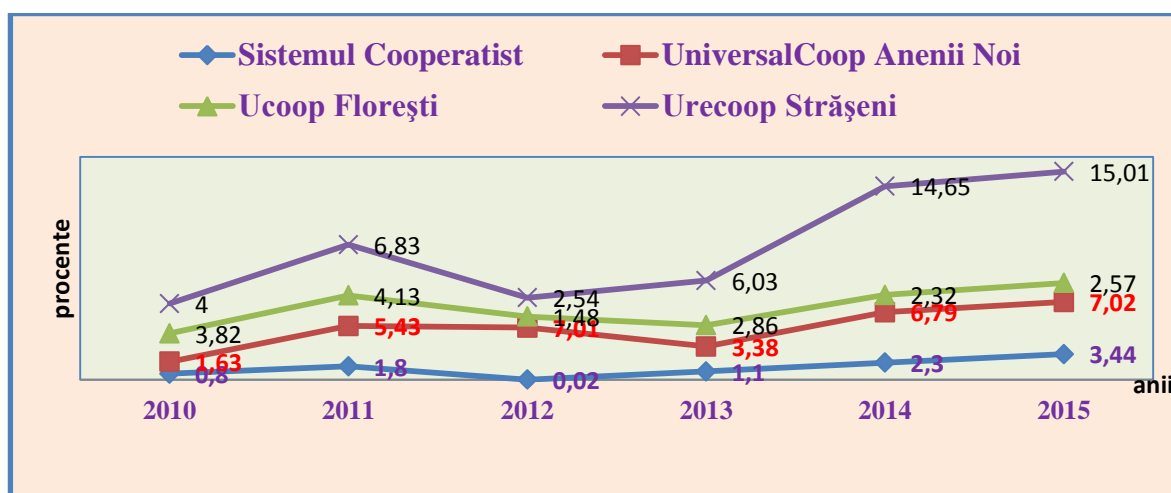

Fig. 5. Rentabilitatea economică în sistemul cooperatist, %
Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor cooperației de consum

Dimensiunea ratei rentabilității economice joacă un rol hotărâtor în stabilirea modalității de finanțare pe termen lung și scurt. Tot capitalul avansat în activitatea întreprinderii trebuie remunerat dar, spre deosebire de capitalul propriu, capitalul împrumutat trebuie remunerat indiferent de rezultatele întreprinderii. O întreprindere ce beneficiază de capital împrumutat, în special de credite bancare, va suporta cheltuieli financiare ridicate care îi vor diminua posibilitățile de autofinanțare. Pentru a asigura acoperirea nevoilor de finanțare, va fi nevoita să recurgă la obținerea de noi credite.

Conform cercetărilor efectuate menționăm o stabilitate a indicatorilor lichidității la nivelul entităților sistemului cooperatist, dar sub mărimea optimă determinată și stabilită de savanții. Totodată, având în vedere diversitatea domeniilor de activitate în cadrul sistemului cooperației de consum și multitudinea întreprinderilor și organizațiilor cooperatiste putem

concluziona că mărime indicatorilor lichidității este la un nivel satisfăcător în întregime pe sistem. Modificarea indicatorilor rezultă din devierea mărimii disponibilităților bănești înregistrați în raportul financiar, din modificarea mărimii activelor circulante și componenteii lor stocuri de mărfuri și materiale și modificării valorii datoriilor pe termen scurt înregistrată pe parcursul anilor de activitate a sistemului cooperatist, care au fost luate în calcul.

Capitolul trei „Optimizarea mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova”, conține argumentări științifice referitoare la elaborarea modelului de eficientizare a gestionării optime a patrimoniului întreprinderilor din sistemul cooperăției de consum din republică și argumentează din punct de vedere metodologico-aplicativ variantele reale de determinare a posibilităților de menținere a stabilității financiar-patrimoniale a întreprinderilor din sistemul cooperăției de consum. Deci, în procesul de formare structurii optime a patrimoniului, ar trebui să fie luate în considerație următoarele reguli financiare: supraestimarea nejustificată a valorii stocurilor de mărfuri conduce la suprasolicitare, și ca rezultat apare imposibilitatea funcționării normale a întreprinderii. Pentru asigurarea rentabilității întreprinderii, se consideră normal ca valoarea activelor imobilizate ale societății să fie de două ori mai mică decât valoarea activelor circulante.

În acest scop, în viziunea autorului, pentru modelarea procesului optimizării mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova este necesar crearea și calcularea indicatorului patrimoniului net ajustat (IPNA) întreprinderilor sistemului cooperăției de consum. Indicatorul patrimoniului net ajustat se calculează pe baza următoarei inegalități:

Vom nota:

MB – mijloace bănești;

CTS- creanțe pe termen scurt

SMM – stocuri de mărfuri și materiale;

ACÎ – animale la creștere și îngrășat;

MF – mijloace fixe;

T- terenuri;

AME – active materiale în curs de execuție;

DTS – datorii pe termen scurt;

DTL - datorii pe termen lung;

AFTL – active financiare pe termen lung;

ITS - investiții pe termen scurt;

AAN – amortizarea activelor nemateriale;

AAMTL - amortizarea activelor materiale pe t/ lung.

Astfel avem:

$$(MB - CTS + SMM - ACÎ + ITS) + (MF + T + AME + AFTL - AAN - AAMTL) > DTL + DTS \quad (1.)$$

$$IPNA = (MB - CTS + SMM - ACÎ + ITS) - DTS + (MF + T + AME + AFTL - AAN - AAMTL) - DTL \quad (2.)$$

Obiectul de bază al optimizării mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova este o parte integrală a criteriului

gestiunii financiare a întreprinderii compus din șase componente. Criteriul respectiv se estimează prin dinamica rentabilității activelor întreprinderii.

Astfel, în viziunea noastră, pe lângă indicatorul patrimoniului net ajustat, ca unul dintre elementele esențiale în procesul elaborării modelului indicelui integral al eficienței utilizării patrimoniului întreprinderii, este necesar să se ia în considerare posibilitatea utilizării, în acest model, a unor elemente cum ar fi:

1) Rentabilitatea economică a activelor, se calculează prin formula:

$$ROA = \frac{PPGI}{A} \quad (3.)$$

unde: *PPGI* – profitul perioadei de gestiune până la impozitare; *A* - activele.

Valoarea coeficientului reprezintă o estimare cantitativă a eficacității utilizării patrimoniului întreprinderii. Evaluarea gradului de optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova se efectuează prin intermediul evaluării în dinamică a valorilor rentabilității patrimoniului/activelor, utilizând metoda comparației retrospective. Se estimează pozitiv creșterea rentabilității patrimoniului/activelor. Dinamica negativă a valorii rentabilității activelor este cauzată de scăderea cererii la mărfurile comercializate și supra-acumularea a patrimoniului/activelor. Majorarea rentabilității patrimoniului/activelor apare ca rezultat al creșterii cererii la mărfurile comercializate și îmbunătățirii structurii patrimoniului/activelor întreprinderii.

2) Coeficientul valorii reale a patrimoniului net ajustat. Valoarea coeficientului reflectă ponderea reală a patrimoniului net ajustat în activele totale a întreprinderii:

$$K_{VRPNA} = \frac{IPNA}{A} \quad (4.)$$

Nivelul optim ar trebui să fie nu mai puțin de 0,5.

Având în vedere că valoarea coeficientului caracterizează structura activelor și reprezintă ponderea patrimoniului propriu (activelor imobilizate și circulante), direct și indirect implicat în activitatea comercială a întreprinderilor sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova, în legătură cu cele expuse anterior, se propune utilizarea coeficientului respectiv pentru formarea modelului indicelui integral al eficienței utilizării patrimoniului întreprinderii.

Pentru confirmarea valabilității și corectitudinii alegerii componentelor modelului în calitate de elemente cheie ale unui criteriu complex de optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova, de asemenea pentru confirmarea independenței fiecăruia dintre celelalte cinci obiecte de modelare, autorul a efectuat analiza corelației obiectelor optimizării mecanismului gestiunii patrimoniului

întreprinderii. Analiza corelației a fost efectuată în funcție de evaluarea cantitativă a criteriului optimizării mecanismului gestiunii patrimoniului la circa 15 de întreprinderi ale sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova.

Nivelul interdependenței dintre obiectele de optimizare a fost determinat cu ajutorul unui coeficient de corelație, a cărui valoare variază de la -1 până la +1. Pentru evaluarea nivelelor interdependenței, s-a pornit de la ipoteza, că dacă valoarea coeficientului de corelație la modul este în intervalul de la 1 până la 0,9, se observă o corelație foarte puternică; de la 0,8 până la 0,6 - există o corelație slabă; de la 0,6 până la -0,6, există o corelație foarte slabă, sau corelație complet absentă.

Tabelul 2. Rezultatele analizei corelației obiectelor modelului indicelui integral al eficienței utilizării patrimoniului întreprinderii, în baza datelor a 15 de întreprinderi ai sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova

№	Denumirea perechilor de obiecte analizate în cadrul optimizării a mecanismului de gestiune a patrimoniului	Valorile obținute ale coeficienților corelației pare
1	Solvabilitate - patrimoniul	0,00
2	Credibilitatea - patrimoniul	0,60
3	Probabilitatea falimentului - patrimoniul	0,29
4	Patrimoniul – capitalul	0,31
5	Patrimoniul – rezultatele financiare	0,65
6	Rentabilitatea activelor - Patrimoniul	0,93
7	Rentabilitatea vânzărilor - Patrimoniul	0,88
8	Patrimoniul - Rotația activelor	0,89
9	Patrimoniul - Factorul valorii reale a patrimoniul	0,91

Sursa: elaborat de autor

Rezultatele analizei corelației indicatorilor din tabelul 3.2. sunt următoarele:

- coeficienții de corelație cu valori la modul de la 1 până la 0,9, corespunzând unei interdependențe foarte puternice, au relevat doi indici de 0,93 - rentabilitatea activelor – patrimoniul și 0,91- patrimoniul - factorul valorii reale a patrimoniul;

- valori la modul de 0,88 și 0,89, le corespund indicii: rentabilitatea vânzărilor – patrimoniul și patrimoniul - rotația activelor – această corelație este moderat-puternică;

- intervalul de la 0,8 până la 0,6, corespunde unei dependențe de corelație slabă, există doi factori (aceștia sunt egali cu 0,65 și 0,60 - reprezintă relația dintre: patrimoniul – rezultatele financiare, credibilitatea - patrimoniul);

- alți coeficienții de corelare se încadrează în intervalul: 0,6 - 0, inclusiv elementele: «solvabilitate - patrimoniul», «probabilitatea falimentului – patrimoniul», patrimoniul – capitalul), faptul care reflectă o dependență de corelație foarte slabă, sau o absență completă a corelației și care ne permite să afirmăm că aceste elemente sunt independente.

Astfel, în viziunea noastră, este necesar de elaborat **Modelul indicelui integral al eficienței utilizării patrimoniului întreprinderii** utilizând următorii indicatori: rentabilitatea activelor, factorul valorii reale a patrimoniului, rentabilitatea vânzărilor, rotația activelor. Modelul indicelui integral al eficienței utilizării patrimoniului întreprinderii, poate fi prezentat în forma calculării indicatorului mediu pentru o anumită perioadă de timp atât pentru ramură în ansamblu, cât și pentru o singură întreprindere.

Vom nota:

$\overline{RI_p}$ – rentabilitatea integrală medie a patrimoniului

N - numărul de ani

$PPGI_n$ – profitul perioadei de gestiune până la impozitare a anului n;

VV_n - venitul din vânzări a anului n;

$IPNA_n$ - indicatorul patrimoniului net ajustat a anului n;

A_n - activele a anului n;

$$\overline{RI_p} = \frac{\sum_{t=1}^n PPGI_{n \div n}}{\sum_t VV_{n \div n}} \times \frac{\sum_{t=1}^n VV_{n \div n}}{\sum_t IPNA_{n \div n}} \times \frac{\sum_{t=1}^n IPNA_{n \div n}}{\sum_t A_{n \div n}} \quad (5.)$$

Modelul indexului integral al eficienței utilizării patrimoniului întreprinderii și interpretările lui prin formulele cu doi și trei factori, permit companiei să evalueze rapid impactul diferiților factori asupra formării unui element cheie în evaluarea valorii patrimoniului întreprinderii și atractivitatea acesteia pentru proprietari prin intermediul evaluării indicatorului al rentabilității patrimoniului întreprinderii.

Calculăm **indexul integral al eficienței utilizării patrimoniului întreprinderii** a agenților economici analizați și în general pentru sistemul cooperăției de consum din Republica Moldova.

Scopul principal al optimizării mecanismului de gestiune al patrimoniului entităților sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova, este precăutarea modalităților de maximizare a rentabilității capitalului investit. Gestiunea rentabilității întreprinderii devine o sarcină cheie pentru toate nivelurile de management: strategic, tactic și operațional.

Tabelul 3. Datele inițiale ale modelului indicelui integral al eficienței utilizării patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova, lei

Indicatorii	Anii					Sumă
	2010	2011	2012	2013	2014	
Mijloace bănești	12394099	15829841	17624175	15812865	15367206	77028186
Creanțe pe t/s	44829759	49073735	45995142	43512411	46487430	229898477
Stocuri de	125735031	132165941	127729409	136783114	146308328	668721823

mărfuri și materiale						
Animale la creștere și îngrășat	64792	1694	2544	-	11883	80913
Mijloace fixe	991887512	976089502	992630555	992773806	1023261851	4976643226
Terenuri	13041083	13309423	13671884	14586558	18988053	73597001
Active materiale în c/e	12607139	14347621	12620046	9969822	12982395	62527023
Active nemateriale	1077611	1075785	1121131	1858549	1937910	7070986
Amortizarea activelor nemateriale	(581141)	(588933)	(628476)	(606693)	(632295)	-3037538
Amortizarea activelor materiale pe t/lung	(517125780)	(504202589)	(507209779)	(506215570)	(533361952)	-568115670
Datorii pe termen scurt	18702920	19468200	19399349	20539543	21002359	99112371
Datorii pe termen lung	176054021	181331222	180532092	185098018	202388704	925404057
Active financiare pe termen lung	14298694	16502238	8379238	9230205	8083959	56494334
Investiții pe termen scurt	14093194	12023844	19360019	19417909	24163921	89058887
IPNA	516357857	523749507	530238228	529626866	538245950	2638218408
Venitul din vânzări	760657658	825797623	821132612	849841404	885189498	4142618795
Profitul perioadei de gestiune până la impozitare	4332116	9529663	928369	6142636	12780941	33713725
Total active	713685720	727452635	732611916	738626465	766389378	3678766114

Sursa: elaborat de autor

În urma analizei efectuate constatăm o majorare în dinamică a indicatorului patrimoniului net ajustat a întreprinderilor sistemului cooperăției de consum pe perioada anilor 2010-2012 și 2013-2014. Această majorare s-a datorat creșterii valorii mijloacelor bănești, mijloacelor fixe, terenurilor și micșorării datoriilor întreprinderilor.

Tabelul 4. Aplicarea modelului indicelui integral al eficienței utilizării patrimoniului întreprinderii pentru optimizarea mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova

Indicatorii	Anii					Valoarea medie
	2010	2011	2012	2013	2014	
$R_{PNA}, \%$	0,84	1,82	0,17	1,16	2,37	1,27
$R_{VV}, \%$	0,57	1,15	0,11	0,72	1,44	0,80
$K_{RPNA}, p.p$	1,47	1,57	1,55	1,60	1,64	1,57
$K_{VRPNA}, p.p$	0,73	0,72	0,73	0,72	0,70	0,72
$RI_p, \%$	0,61	1,31	0,13	0,83	1,67	0,91

Sursa: elaborat de autor

Analizând acest tabel putem constata majorarea indicatorilor rezultativi (rentabilitatea patrimoniului net ajustat, rentabilitatea vânzărilor, coeficientul valorii reale a patrimoniului net ajustat; rotația patrimoniului net ajustat, rentabilitatea integrală a patrimoniului). Această majorare s-a datorat creșterii valorii profitul perioadei de gestiune până la impozitare și venitului din vânzări a întreprinderilor sistemului cooperației de consum din Republica Moldova. În particular, spre exemplu, calculele prezentate în tabelul 6. arată că măsurile recomandate privind formarea structurii optime și majorarea eficienței utilizării patrimoniului al UCOOP or. Florești a contribuit considerabil la îmbunătățirea situației financiare.

Tabelul 5. Aplicarea modelului indicelui integral al eficienței utilizării patrimoniului întreprinderii pentru prognozarea indicatorilor de eficiența al UCOOP or. Florești, lei

Indicatorii	Anii					Valoarea medie
	2015	2016	2017	2018	2019	
R_{PNA} , %	2,95	3,71	4,71	5,99	7,66	5,00
R_{VV} , %	1,22	1,51	1,87	2,31	2,86	1,96
K_{RPNA} , p.p	2,42	2,46	2,52	2,59	2,67	2,53
K_{VRPNA} , p.p	0,74	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75
RI_p , %	2,18	2,78	3,54	4,51	5,75	3,75

Sursa: elaborat de autor

Astfel, aplicarea modelului indexului integral al eficienței utilizării patrimoniului în cadrul Uniunii Centrale a Cooperativelor de Consum din Republica Moldova „MOLDCOOP” și uniunilor teritoriale UniversalCoop din or. Anenii Noi, UCOOP din or. Florești, URECOOP din or. Strășeni, a argumentat din punct de vedere metodologic și practic variantele reale de determinare a posibilităților menținere a stabilității financiar-patrimoniale a întreprinderilor din sistemul cooperației de consum, fapt din care au rezultat câteva concluzii de mare importanță, care oferă oportunități pentru decidenții interesați în îmbunătățirea funcționalității întregului sistem:

✓ Există un sistem rațional de aprovizionare și asigurare cu materia primă și materiale, ar fi necesar să se perfecționeze acest sistem de aprovizionare cu materie primă și resurse materiale, contractele încheiate cu furnizorii (în baza contractelor încheiate cu furnizorii pe o perioadă mult mai îndelungată și să includă careva elemente de atragere);

✓ Piața de desfacere este bine determinată de cererea consumatorilor, astfel întreprinderea ar trebui să perfecționeze piața internă de desfacere care este limitată din cauza capacității reduse de cumpărare a consumatorilor;

✓ Necesitatea unei concordanțe mult mai favorabile între patrimoniul întreprinderii și gradul utilizării acestuia. Se impune tendința spre un ritm de creștere a profitului perioadei de gestiune până la impozitare în paralel cu sporirea veniturilor din prestarea serviciilor, presupune și o reducere esențială a cheltuielilor întreprinderii pentru activitatea operațională, cât și pentru cea neoperațională (de investiții și financiară).

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Căutarea căilor de optimizare a eficienței utilizării tuturor tipurilor de resurse este una din principalele sarcini ale activității întreprinderilor cooperăției de consum din Republica Moldova. Scoaterea la evidență și utilizarea practică a acestor resurse este posibilă doar cu ajutorul unei analize meticuloase.

Analiza rezultatelor financiare a întreprinderii este o parte integrantă a analizei economico-financiare. Principalii indicatori ce caracterizează eficacitatea activității întreprinderii sunt profitul și rentabilitatea. Actualmente, în condițiile ajustării economiei Republicii Moldova la economia inovațională, în fața întreprinderilor cooperăției de consum s-a pus problema orientării spre optimizarea mecanismului de gestiune a patrimoniului respectivului sistem.

Bazându-ne pe studiile teoretico-aplicative, făcute în teza de doctorat s-a ajuns la următoarele **concluzii**:

1. Evaluarea structurii patrimoniului întreprinderii și a mecanismul gestionării acestuia reprezintă punctul de pornire în conceperea, fundamentarea și implementarea soluțiilor strategice de optimizare a performanțelor curente ale întreprinderilor sistemului cooperăției de consum, procesul prin care se ajunge la o opinie, în ceea ce privește estimarea eficienței activității economico-financiare a unei întreprinderi, adică a situației financiare, care ocupă un loc extrem de important în aprecierea complexă a rezultatelor obținute de întreprinderile MOLDCOOP, atât la nivelul utilizatorilor interni, cât și a celor externi.

2. Analiza conceptuală a problemelor și factorilor de influență asupra mecanismului de gestiune a patrimoniului entităților economice din sistemul cooperăției de consum permite depistarea părților vulnerabile ale întreprinderii, rezervele ei interne nevalorificate, precum și căile de îmbunătățire a organizării procesului de producere, precum și îmbunătățirea calității produselor. Acești indicator va facilita determinarea celei mai efective căi de dezvoltare a întreprinderilor cooperăției de consum în perioadele viitoare. Asupra structurii financiare a unei întreprinderi acționează o varietate de factori și condiții. Din această cauză autorul a depus efortul de a interpreta în mod adecvat aceste tratări conceptuale ținând cont de poziția diferită a specialiștilor din domeniu [3, pag. 182-184].

3. Procesul de evaluare a potențialului patrimonial a întreprinderilor și organizațiilor din sistemul cooperăției de consum a Republicii Moldova a permis autoarei să constate și argumenteze importanța investigării activității întreprinderii și a componentelor sale, în vederea evidențierii punctelor forte și slabe, a evaluării potențialului economic [8, pag. 118-129].

4. Pornind de la analiza situației reale a cooperative de consum din republică, starea actuală poate fi caracterizată prin reducerea activelor pe parcursul anilor analizați, aceasta a fost

posibil datorită reducerii ambelor grupe de active, atât a celor pe termen lung, dar mai ales a celor curente, ceea ce caracterizează o dinamică inacceptabilă. Evoluția mărimi patrimoniului nu este uniformă, fiind prezente atât creșteri, cât și scăderi a valorii lor. Totuși cele mai semnificative schimbări au avut tendința spre micșorare, ceea ce semnalează despre unele deficiențe în activitatea sistemului cooperației de consum și necesitatea luării măsurilor corespunzătoare. De asemenea este posibilă dezvoltarea și controlul corectitudinii îndeplinirii planurilor operaționale ale întreprinderii [2, pag. 29-37].

5. Analizând indicatorii lichidității, menționăm că având în vedere diversitatea domeniilor de activitate în cadrul sistemului cooperației de consum și multitudinea întreprinderilor și organizațiilor cooperatiste, mărimea indicatorilor lichidității este la un nivel satisfăcător în întregime pe sistem. Majorarea valorii totale a activelor controlate de întreprindere poate surveni, de asemenea, ca rezultat al proceselor inflaționiste existente în economia națională sau al reevaluării activelor. Diminuarea patrimoniului disponibil semnalează existența tendințelor negative în activitatea întreprinderii: restrângerea activității din lipsa comenzilor și din alte motive, acumularea pierderilor, rambursarea surselor împrumutate atrase peste limita de siguranță [1, pag. 83-89].

6. Informațiile obținute prin calculul acestor indicatori nu pot explica însă contribuția diverselor activități desfășurate de către întreprindere la obținerea lichidității ceea ce face necesară aprofundarea studiului asupra componentelor necesarului de fond de rulment și a relațiilor întreprinderii cu terții. Se are în vedere faptul că terții influențează direct trezoreria, întreprinderea fiind preocupată să-și optimizeze stocurile, să accelereze încasarea creanțelor prin scurtarea termenului de decontare cu clienții și, în același timp, să amâne plata furnizorilor, prin prelungirea termenelor de plată acordate de aceștia. Rata rentabilității financiare este un indicator semnificativ în aprecierea performanțelor economico-financiare ale întreprinderii atât în cadrul diagnosticului intern cât și în analizele solicitate de partenerii externi. În aceste condiții, ieșirea activelor disponibile de sub controlul întreprinderii poate îmbrăca diferite forme: vânzarea activelor care nu se folosesc în activitatea de întreprinzător, transferarea activelor pentru stingerea datoriilor, repartizarea între proprietarii întreprinderii și altele. În orice caz, reducerea potențialului economico-financiar al întreprinderii semnifică incapacitatea de a continua activitatea de întreprinzător la același nivel [1, pag. 83-89].

7. În dependență de domeniile de activitate practicate în cadrul sistemului cooperației de consum, se folosesc diverse căi de utilizare a surselor financiare. Experiența, observarea și analiza sistematică a piețelor financiare și de credit au un rol deosebit de important în stabilirea surselor de capital folosit pentru finanțarea activității entităților cooperatiste. Dorind în același timp să

maximizeze profitul așteptat și să minimizeze riscul, investitorul urmărește de obicei două scopuri diametral opuse din care motiv apare necesitatea de a balansa, de a le echilibra când ia decizia investițională. În acest caz se face apel la metodele matematice cu ajutorul cărora investitorul poate calcula profitabilitatea așteptată, abaterea medie pătratică, covariația, etc. Astfel, dezvoltând și implementând în cercetarea noastră, modelul indicelui integral al eficienței utilizării patrimoniului, a fost posibil de demonstrat și argumentat faptul că acesta oferă cu ușurință simplitatea calculelor și analiza rezultatelor obținute, iar factorii selectați au capacitatea de a determina rentabilitatea entității economice [2, pag. 29-37].

Reieșind din concluziile stipulate și analiza efectuată putem reda unele **recomandări**.

Orientările de bază ale sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova trebuie să îl reprezinte, optimizarea mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderii, de rând cu promovarea cifrei de afaceri a firmei, raționalizarea costurilor de producție, creșterea profitabilității, etc.

– Astfel, pentru ameliorarea profitului brut este necesar de mărit venitul din vânzări, pe latura cantitativă și calitativă. Și de scăzut consumurile de producție, cât și costul vânzărilor. Pentru ameliorarea profitului până la impozitare este necesar de micșorat cheltuielile generale și financiare. Dar în general statul trebuie să ducă o politică financiar-fiscală mai favorabilă pentru cooperăția de consum, ținând cont de următoarele:

- reducerea consumului de resurse economico-financiara a entității din cadrul sistemului cooperatist;
- optimizarea decizională referitor la algoritmul cheltuielilor și gestionarea eficientă a acestora;
- majorarea capacității întreprinderii de a rămâne competitivă prin intermediul pregătirii cadrelor calificate, creșterii potențialului inovațional, a calității structurii de conducere.
- creșterea gradului de autonomie financiară a întreprinderii, estimarea potențialului economic, de care dispune întreprinderea, aceasta presupune cunoașterea și evaluarea exactă a datoriilor și posibilităților de folosire a resurselor disponibile.

Pentru realizarea acestor imperative devine oportună efectuarea unor acțiuni concrete, cum ar fi: asigurarea unui mediu macroeconomic stabil, necesitatea elaborării unei politici fiscale și bugetare prin care să echilibreze interesele ce se manifestă la nivelul economiei naționale, cele ale prestatorilor de servicii, care doresc ca profitul ce rămâne la dispoziția lor să fie cât mai mare și interesele statului de a colecta la buget sumele necesare, cu care să poată răspunde la cerințele societății în ansamblu, protejarea și asigurarea pieței de desfacere etc.

Este foarte importantă și modernizarea segmentului tehnologic. Aici ne referim la ridicarea calității procesului de păstrare a producției finite în depozite. Se impune implementarea unui sistem performant de evidență în context cu cerințele progresului tehnico-științific.

Este necesar de analizat și comparat costul ținerii stocurilor pentru întreaga perioadă de gestiune și modul de achiziționare a lor pe parcursul necesității, poate chiar și la prețuri puțin mai mari. Dar practica a demonstrat că efectul dimensionării corecte și la timp a stocurilor este mai eficientă. Rezultă că cooperative de consum, pentru a-și rezolva problema eficienței mijloacelor curente, trebuie corect să le dimensioneze, livreze la depozit și să utilizeze.

Alături de dezvoltarea sistemelor informaționale este nevoie de dezvoltarea în comerț a sistemului de vizionare a traiectoriei mărfurilor prin programe speciale de calculator, care ar permite creșterea eficienței sistemului informațional.

Direcțiile de optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor din sistemul cooperăției de consum din republică, propuse în lucrarea dată, sunt conform cerințelor pieței autohtone.

În final, putem afirma că acțiunile și direcțiile propuse orientează spre realizarea tendințelor de optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor cooperăției de consum, dar realizarea în practică, mai depinde încă de multipli factori interni și externi, care trebuie depistați și înlăturați, aceasta fiind posibil în rezultatul evaluării financiare a activității întreprinderii. În contextul executării sale, evaluării economico-financiare, în calitate de instrument de cunoaștere și reglare, îi revine rolul de a contribui la asigurarea unui echilibru financiar permanent, la îmbunătățirea rezultatelor activității economico-financiare, potrivit cerințelor și exigențelor creșterii economice și ale economiei de piață.

LISTA LUCRĂRILOR PUBLICATE LA TEMA TEZEI:

1. Chibercea-Pazurati N. *Evaluarea potențialului patrimonial al întreprinderilor și organizațiilor din sistemul cooperăției de consum din Republica Moldova*. În: Revista științifică *Studia Universitatis Moldaviae*, Seria științe exacte și economice”, nr. 7(107), 2017, pag. 83-89, ISSN 1857-2073.
2. Fuior E., Chibercea-Pazurati N. *Oportunități de optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului în sistemul cooperăției de consum*. În: Revista teoretico-științifică *Economie și sociologie*, Chișinău, INCE al AȘM, nr. 3/2017, pag. 29-37. ISSN 1857-4130.
3. Киберчя Н., Ковыляк А. *Бюджетирование - как метод достижения экономической безопасности деятельности предприятий потребительской кооперации Молдовы*. Материалы международной научной конференции "Проблемы обеспечения экономической безопасности", Поволжский Кооперативный Институт, 25 декабря 2009, г. Энгельс, 2009, стр. 105 – 107.
4. Киберчя Н. *Влияние финансового кризиса на результаты деятельности предприятий Республики Молдова*. Материалы III Международной научно-практической конференции "Экономический рост Республики Беларусь: глобализация, инновационность, устойчивость", БГЭУ, 19-20 мая 2010 г. Том 1, Минск, 2010, стр. 182 – 184.
5. Chibercea N. *Viabilitatea întreprinderilor din sistemul cooperatist din RM prin prisma evaluării financiare a elementelor componente ale capitalului fix*. Materialele conferinței științifice internaționale „Aspecte economico-financiare și sociale ale economiei Republicii Moldova în contextul transformărilor sistemice și integrării în spațiul european”, Universitatea de Stat din Moldova, 26-27 noiembrie 2010, Chișinău, pag. 385 – 392.
6. Chibercea N. *Finanțarea proceselor de reproducere a întreprinderii*. Materialele conferinței științifice internaționale „Probleme ecologice și geografice în contextul dezvoltării durabile a Republicii Moldova: realizări și perspective”, AȘM, Ministerul Educației al RM și alții. 14-15 septembrie 2016, Chișinău, pag. 750 – 754.
7. Chibercea N., Popa A., Zugrav I. *Financial management of the risks as a vital condition for the economic and financial stability for an enterprise*. Materialele conferinței științifice internaționale „Contemporary issues in economy and technology”, University of Split, Croația, 16-18 iunie 2016, Split, pag. 99 – 109.
8. Chibercea N., Sanduța T., Mirzac V. *Investments and venture capital as an option to development and innovation in the consum cooperative enterprises from the Republic of Moldova*. Materialele conferinței științifice internaționale „Contemporary issues in economy and technology”, University of Split, Croația, 16-18 iunie 2016, Split, pag. 118 – 129.

ADNOTARE

CHIBERCEA-PAZURATI Natalia, „*Orientări și tendințe de optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova*”. Teză de doctor în științe economice, specialitatea 522.01. Finanțe, Chișinău, 2018.

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, 143 surse bibliografice, 14 figuri, 16 tabele, 53 formule și 11 anexe. Cercetările efectuate sunt reflectate în 8 publicații științifice.

Cuvinte-cheie: mecanism de gestiune, evaluarea financiară, cooperăția de consum, diagnostic financiar, întreprindere cooperatistă, organizația cooperatistă, plan financiar, etc.

Domeniul de studii: economie, finanțe.

Scopul lucrării constă în dezvoltarea abordărilor teoretice, metodologice și practice de gestionare a patrimoniului întreprinderilor cooperăției de consum prin evaluarea potențialului patrimonial al întreprinderilor acestui sistem, precum și elaborarea recomandărilor orientate spre optimizarea mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor cooperăției de consum din Republica Moldova. Pentru realizarea acestui scop, vom urmări îndeplinirea următoarelor **obiective:** determinarea conceptuală a particularităților de funcționare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderii în cadrul economiei contemporane; cercetarea problemelor care influențează dezvoltarea ascendentă a mecanismului de gestiune a patrimoniului entităților cooperăției de consum; estimarea în dinamică a evoluției patrimoniului și studiul stării financiare a cooperăției de consum, cât și al anumitor unități din sistemul dat; evaluarea în baza combinării de variabile (modelare matematică) a sănătății financiare a entității economice din sistemul cooperăției de consum; elaborarea recomandărilor de perfecționare și optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperăției de consum al RM.

Noutatea și originalitatea științifică a lucrării cuprinde următoarele elemente: dezvoltarea și aprofundarea conceptelor de „mecanism de gestiune”, „patrimoniul întreprinderii” și „gestiunea patrimoniului întreprinderii cooperatiste” în baza cercetărilor existente la moment; identificarea, sistematizarea și argumentarea factorilor de influență asupra mecanismului de gestiune a potențialului patrimonial al entităților cooperăției de consum; argumentarea și dezvoltarea procesului de monitorizare a echilibrului financiar în cadrul entităților cooperăției de consum din republică; elaborarea mecanismului de evaluare a potențialului patrimonial al entităților cooperăției de consum din țară; identificarea și aplicarea instrumentarului econometric în vederea determinării sănătății financiare a entității economice din sistemul cooperăției de consum din republică; elaborarea recomandărilor de optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor în scopul menținerii stabilității financiare în sistemul cooperăției de consum, în particular, și a echilibrului financiar a activității economiei naționale, în general.

Problema științifică importantă soluționată în teză constă în fundamentarea științifică și metodologică a procesului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor cooperăției de consum, în vederea determinării tendințelor de optimizare a acestui mecanism la nivelul sistemului cooperatist din Republica Moldova.

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă a tezei rezidă în: formularea propunerilor aferente necesității perfecționării mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderii; compararea evoluției activelor disponibile în concordanță cu dinamica veniturilor pentru determinarea eficienței folosirii patrimoniului existent; utilizarea setului de indicatori ce caracterizează gradul de îndatorare, a stabilității și autonomiei financiare în cadrul sistemului cooperăției în scopul optimizării mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderii; diagnosticarea activității economico-financiare prin măsurarea performanțelor activităților întreprinderii pentru a găsi soluții ca aceasta să devină competitivă; aplicarea sistemului de calcul al rentabilității întreprinderilor din sistemul cooperăției de consum în scopul determinării gradului dezvoltării întreprinderii pe viitor.

Implementarea rezultatelor științifice. Elaborările metodologice și recomandările practice aferente optimizării mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderii au fost recepționate și implementate de către Uniunea Centrală a Cooperativelor de Consum din Republica Moldova „MOLDCOOP” și uniunilor teritoriale Universal Coop din or. Anenii Noi, UCOOP din or. Florești, URECOOP din or. Strășeni. Aplicarea recomandărilor și metodologia propusă pot constitui un reper pentru instituțiile din sistemul cooperatist și cel financiar, precum și în completarea cursurilor universitare și postuniversitare la disciplinele de specialitate.

АННОТАЦИЯ

КИБЕРЧЯ-ПАЗУРАТИ Наталия, «Ориентации и тенденции оптимизации механизма управления собственностью предприятий системы потребительской кооперации Республики Молдова». Диссертация на соискание ученой степени доктора экономических наук по специальности 522.01. Финансы, Кишинев, 2018.

Структура работы: введение, три главы, выводы и рекомендации, библиография - 143 ист., 14 рисунков, 16 таблиц, 53 формулы и 11 приложений. Исследования, проведенные отражены в 8 научных публикациях.

Ключевые слова: механизм управления, финансовая оценка, потребительская кооперация, финансовая диагностика, кооперативное предприятие, кооперативная организация, финансовый план и т. д.

Специальность: экономические знания, финансы.

Целью исследования является разработка теоретических, методологических и практических подходов к управлению собственностью потребительских кооперативов путем оценки собственного потенциала предприятий в этой системе, а также разработки рекомендаций, направленных на оптимизацию механизма управления собственностью потребительских кооперативов в Республике Молдова. Для достижения этой цели будем преследовать следующие **задачи:** концептуальное определение особенностей функционирования механизма управления предприятием в современной экономике; изучение вопросов, которые влияют на восходящее развитие механизма управления собственностью организаций потребительской кооперации; динамическая оценка эволюции собственности и изучение финансового состояния потребительского сотрудничества, а также отдельных единиц в данной системе; оценка на основе сочетания переменных (математическое моделирование) финансового состояния хозяйствующего субъекта в системе потребительской кооперации; разработка рекомендаций по совершенствованию и оптимизации механизма управления собственностью предприятий системы потребительской кооперации РМ.

Научная новизна и оригинальность работы включает в себя следующие элементы: разработка и углубление концепций «механизма управления», «собственность предприятия» и «управление имуществом кооперативного предприятия» на основе существующих исследований; выявление, систематизация и аргументация факторов влияния на механизм управления собственным потенциалом потребительских кооперативов; обоснование и развитие процесса мониторинга финансового равновесия в потребительских кооперативах республики; разработка механизма оценки собственного потенциала субъектов потребительской кооперации РМ; определение и применение эконометрических инструментов для определения финансового состояния хозяйствующего субъекта в системе потребительской кооперации в республике; разработка рекомендаций по оптимизации механизма управления корпоративным наследием в целях поддержания финансовой стабильности в системе системы потребительской кооперации, в частности, и финансового равновесия национальной экономики в целом.

Важная научная проблема, решаемая в диссертации состоит в научно-методическом обосновании процесса управления собственностью предприятий потребительской кооперации, с целью определения тенденций оптимизации этого механизма на уровне на уровне кооперативной системы в Республике Молдова.

Теоретическое значение и практическая ценность работы состоит в формулирование предложений, связанных с необходимостью совершенствования механизма управления собственностью предприятий; сравнение эволюции активов, доступных в соответствии с динамикой выручки, для определения эффективности использования существующей собственности; использование набора показателей, характеризующих степень задолженности, финансовой стабильности и автономии в рамках кооперативной системы с целью оптимизации управления собственностью предприятий; диагностировать экономическую и финансовую деятельность путем измерения эффективности бизнеса предприятия, чтобы найти решения, сделать ее конкурентоспособным; применяя систему расчета рентабельности предприятий в системе потребительского кооперации с целью определения будущего развития предприятия.

Применение научных результатов. Применимость научных результатов, методологических разработок и практических рекомендаций, связанных с темой исследования, подтверждается сертификатами внедрения Центрального Союза Потребительской Кооперации Молдовы «MOLDCOOP» и территориальными союзами Universal Coop Анений Ной, UCOOP Флорешть, URECOOP Страшены. Применение рекомендаций и предлагаемой методологии может служить ориентиром для кооперативных и финансовых учреждений, а также для более тщательной реализации предметов исследования в академических курсах по специализированным дисциплинам.

ANNOTATION

CHIBERCEA-PAZURATI Natalia, „*Guidelines and trends in optimizing the management mechanism of the enterprises' patrimony of the consumer cooperative system of the Republic of Moldova*”. The thesis for the PHD degree in economic sciences, specialization 522.01. Finance, Chisinau, 2018

Structure of the thesis: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography (143), figures (14), tables (16), formulas (53) and 11 annexes. The research is reflected in 8 scientific publications.

Keywords: management mechanism, financial evaluation, consumer co-operation, financial diagnosis, cooperative enterprise, cooperative organization, financial plan, etc.

Field of study: economics, finance.

The purpose of the paper: is to develop the theoretical, methodological and practical approaches of managing the patrimony of the consumer cooperation enterprises by evaluating the patrimony potential of the enterprises of this system, as well as the elaboration of recommendations aimed at optimizing the management mechanism of the patrimony of the consumer cooperation enterprises in the Republic of Moldova. To achieve this goal, we will follow the following **objectives:** Conceptual determination of the operation's peculiarities of the enterprise patrimony management mechanism in the contemporary economy; the research of problems influencing the upward development of the mechanism of managing the patrimony of consumer cooperative entities; the dynamic estimation of the patrimony evolution and the financial state study of the consumption cooperative and of certain units of the given system; the evaluation based on the combination of variables (mathematical modelling) of economic entity's financial health in the consumer cooperative system; the elaboration of recommendations for the improvement and optimisation of the enterprise patrimony's management mechanism of the Republic of Moldova's consumer cooperation system.

The scientific novelty and originality of the work comprises the following elements: development and deepening of the concepts of "management mechanism", "enterprise patrimony" and "management of the cooperative enterprise's patrimony" based on existing researches at the moment; Identification, systematization and argumentation of factors of influence on the mechanism of management of the patrimony potential of the entities of the consumer cooperative system; the argumentation and development of the process of monitoring the financial balance in the entities of consumer cooperation in the republic; elaboration of the mechanism for assessing the patrimony potential of the entities of the consumer cooperative system in the country; identification and application of the econometric instruments in order to determine the financial health of the economic entity of the consumer cooperative system in the republic; elaboration of recommendations for optimizing the management mechanism of the enterprises' patrimony in order to maintain financial stability in the consumer cooperation system, and in particular, the financial balance of the national economy activity in general.

The important scientific problem solved in the thesis consists in the scientific and methodological justification of the process of managing the patrimony of the consumer cooperation entities, in order to determine trends in optimizing this mechanism at the level of the cooperative system in the Republic of Moldova.

The theoretical significance and the applicative value of the thesis lie in: formulating proposals related to the necessity of improving the enterprise's patrimony management mechanism; comparing the evolution of the assets available in accordance with the dynamics of income to determine the effectiveness of the use of existing patrimony; the use of the set of indicators characterising the degree of indebtedness, stability and financial autonomy within the framework of the cooperative system in order to optimise the management mechanism of the enterprise's patrimony; diagnosing economic and financial activity by measuring the performance of the enterprise's activities in order to find solutions for it to become competitive; application of the system of calculating the enterprises' profitability from the consumer cooperation system in order to determine the degree of development of the enterprise in the future.

Implementation of scientific results. Methodological elaborations and practical recommendations related to the optimization of the enterprise's management mechanism were received and implemented by the Central Union of Consumer Cooperatives in the Republic of Moldova "MOLDCOOP" and the Universal Coop territorial unions in the city Anenii Noi city, UCOOP in the Floresti city, URECOOP from the Straseni city. Applying the recommendations and the proposed methodology can be a benchmark for the cooperative and financial system institutions, as well as in completing the university and postgraduate courses at the specialized disciplines.